

Milli Parklar'da jeosit/jeomiras araştırmaları ve jeoturizm olanaklarının geliştirilmesi

Geosite /geoheritage researches and geotourism potential of Turkish national parks

Yaşar SULUDERE¹, Necip Sabri MÜLAZIMOĐLU¹, Sevim TUZCU¹, Hamdi MENĐİ¹, Nizamettin KAZANCI^{1,2}, Gonca GÜRLER³

¹Jeolojik Mirası Koruma Derneği, Ankara, ²Ankara Üniv. jeoloji Müh. Bölümü, 06100 Beşevler/Ankara, ³Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Ankara

ABSTRACT

Jeoturizm, doğa korumacılığı ile birlikte doğa eğitiminin de yapılabilirdiği ve ilaveten bundan ekonomik gelir sağlanabilirdiği için son yıllarda hızla yaygınlaşan bir sosyal faaliyet türüdür. Bu faaliyetin yapılabilmesi yeterli sayı ve kalitede, varlıkları güvence altına alınmış (= korunmakta olan) jeosit ve jeolojik miras ögelerinin bulunması gerekir. Öte yandan, korunan doğa parçalarımız olan Milli Parklar, kuruluş ve işleyişleri bakımından biyolojik çeşitliliği esas aldığından, buraların jeolojik özellikleri ve jeosit varlığı geri plana itilmiştir. Yapılan ön incelemeler bu alanların büyük jeoturizm potansiyeli taşıdığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada Soğuksu Milli Parkı (Kızılcahamam) ve Yedigöller Milli Parkı (Bolu) ile yakın çevresinde yürütölen jeosit incelemeleri ile en uygun jeoturizm güzergahları tanıtılmaktadır.

Soğuksu Milli Parkı Kızılcahamam ilçesine 3 km mesafede olup, Ankara'nın en önde gelen rekreasyon alanlarından biridir. Tanıtman özelliği bölgelerarası geçiş teşkil eden tipik bitki örtüsü, jeotermal kaynaklar ve nesli tükenmekte olan Kara Akbaba'dır. Soğuksu Milli Parkı ve yakın çevresi volkanizma, fosilli gölssel tortullar ve göle ulaşan piroklastiklerin bütün özellikleriyle en iyi inceleneceği yerdir. Park içinde sekiz, yakın çevresinde ise ondokuz adet jeosit ve gözlem yeri belirlenmiştir. Bu jeosit ve duraklarda piroklastik istif, lav akması, volkanik breş ve aglomera, bazalt sütunları, silisleşmiş ağaçlar, bitki, yaprak ve balık fosilleri incelenebilir.

Yedigöller Milli Parkı, jeoloji literatüründe Bolu Masifi olarak bilinen metamorfik kayalar ile bunları kesen granitlerin üzerinde bulunmaktadır. Zengin bitki örtüsü ve yedi adet heyelan set gölü ana unsurlardır. Bolu-Yedigöller-Dirgine-Mengen hattı üzerinde oniki adet jeosit ve gözlem yeri belirlenmiştir. Yol boyuna dizilmiş bu durak ve jeositlerde Erken Paleozoyik yaşlı metamorfik kayalar, Mezozoyik yaşlı resifal ve platform kireçtaşları, magmatik sokulumlar, Eosen yaşlı fosil yatağı, heyelan, göller ve derin vadilerin oluşturduğu çok güzel doğal

manzara izlenebilmektedir. Belirlenen durak veya gözlem yerlerine konulacak açıklama panoları milli parkların jeoturizm potansiyelini artıracaktır.

Anahtar kelimeler: jeosit, jeomiras, jeoturizm, Soğuksu Milli Parkı, Yedigöller Milli Parkı

ABSTRACT

Geotourism is a new kind and rapidly progressed social activity in last years as it permits the nature conservation and nature education in addition to economic income after its realisation. The first fact to progress of this activity is the presence of well-developed and protected geosites and/or geological heritages. On the other hand, in Turkish national parks, the only natural areas protected officially in the country, geosites and geoheritages have been ignored as the parks were based on their biodiversity during the initiation. Preliminary surveys in some Turkish national parks indicate that they have a great geotourism potential. Here, results of gesite surveying in Soğuksu National Park (Kızılcahamam, Ankara) and Yedigöller National Park (Bolu) will be declared and the best geotour itineraries will be introduced.

The Soğuksu National Park, only 3 km far away from the town Kızılcahamam is one of the main recreation areas of Ankara, the capital of Turkey. It is distinguished by a plant cover which displays a grading from steppe plants of central Anatolia to forest of northern Anatolia, many geothermal springs and a unique bird, the Kara Akbaba (Black Vulture). In the park and adjacent areas, volcanisms and related formations, fossiliferous fine-grained lacustrine deposits and pyroclastic flows can be examined with all details. Eight geosites in the park and nineteen in the surrounding area have been defined. They are also good places for observations of pyroclastic sequences, lava flows, volcanic breccias, agglomerates, columnar basalts, fish and leaf fossils and silicified trees.

The Yedigöller National Park is on metamorphic and granitic rocks of Bolu Massive. A forest with different kind of trees and seven lakes formed by landslide damming are main natural elements of the park. Twelve geosites and stops have been described on the itinerary of Bolu-Yedigöller-Dirgine and Mengen. Metamorphics of Early Palaeozoic, reefal and platform carbonates of Mesozoic, magmatic intrusions, a very rich, neritic fossil bed of Eocene, lakes, landslides and a beautiful landscape consisted of deep valleys can be observed by geosites and stops along the road. Someone can be sure that explanatory boards to be placed on geosites will increase the geotourism potential of these two national parks

Keywords: *Geosite, geoheritage, geotourism, Soğuksu National Park, Yedigöller National Park*